

Motion till riksdagen

1986/87:L208

Lars Leijonborg (fp)

Ansvarsförsäkringar för bolagsstyrelser m. m.

Händelserna i bioteknikföretaget Fermenta har rest flera frågor om vilka regler som gäller för aktiebolag. Det gäller t. ex. rätten för ett företag att vara börsnoterat om majoriteten av aktierna ägs av en person, förhållandet mellan verkställande direktörens och koncernchefens ansvar och vilka brister som kan accepteras i resultatprognoser etc. Flera av frågorna kommer att belysas ytterligare, både i de olika utredningar som sysslar med Fermentaaffären och i sittande statliga utredningar.

Det gångna årets dramatiska händelser i Fermenta har bidragit till att det blivit allmänt känt att ett stort antal svenska börsbolag har tecknat ansvarsförsäkringar för sina styrelseledamöter.

Bakgrunden är att aktiebolagslagen ställer långtgående krav på ledamöterna i ett bolags styrelse. Aktieägarnas ansvar är normalt begränsat till den egna insatsen, men ledamöterna i styrelsen kan om de varit försumliga och underlåtit att agera när de borde ha agerat bli skyldiga att betala skadestånd. I Sverige är detta inte särskilt vanligt, men ett stort antal konkurser blir årligen föremål för polisutredning. Frågor om huruvida styrelsen visat försumlighet eller mannamån eller på annat sätt agerat lagstridigt uppkommer enligt uppgift allt oftare. Det var bakgrunden till förslaget nyligen att de fackliga ledamöterna av bolagsstyrelser befriades från betalningsansvar i sådana fall.

Ställda inför den beskrivna utvecklingen, och sannolikt mot bakgrund av utvecklingen i USA där skadeståndsbeloppen vid konkurser blivit allt högre, har ett flertal svenska storföretag tecknat försäkringar som innebär att försäkringsbolaget tar över betalningsansvaret om en ledamot skulle dömas till skadestånd för sitt agerande i bolagsstyrelsen.

Det finns allvarliga principiella invändningar att göra mot denna typ av försäkringar. Det är utomordentligt viktigt att de personer som åtar sig ansvaret att förvalta ett företag är beredda att ta detta ansvar fullt ut. Det är ytterst otillfredsställande om det för en ledamot är privatekonomiskt egalt om han sköter sitt styrelseuppdrag så illa att företaget går i konkurs. Det nuvarande systemet innebär att bolagets, dvs. aktieägarnas, pengar används för att betala en försäkring som gör att de som aktieägarna valt att förvalta bolaget är friskrivna från personligt ekonomiskt ansvar om de missköter sig.

Att lagstifta mot att bolagets pengar används till försäkringar av detta slag torde vara fullt möjligt. Mera principiellt tveksamt är det om det är möjligt att hindra en privatperson att med egna, beskattade medel teckna en

försäkring med samma innehåll. Att hindra en privatperson och ett försäkringsbolag att ingå ett sådant avtal skulle vara för stort ingrepp i avtalsrätten.

Det kan naturligtvis hävdas att det är just de små aktieägarna som har mest att vinna på att en försäkring är tecknad, eftersom det sannolikt ökar chanserna att skadestånd verkligen kan erläggas. Men mot det står den stora risk för aktieägarna det innebär att bolaget leds av personer som, om de inte själva är aktieägare, kan vara försumliga med företagets medel utan att själva drabbas ekonomiskt.

Styrelseledamöter som tar sitt fulla ansvar är någonting mycket viktigt för att skapa en väl fungerande aktiemarknad. Särskilt små aktieägare, som inte har möjlighet att känna styrelseledamöterna personligen, måste ha rätt att förutsätta att en person som står till förfogande för ett sådant uppdrag är beredd att fullfölja uppdraget på ett ansvarsfullt sätt. Det luckrar upp det personliga ansvaret om det inte är förknippat med ett personligt betalningsansvar.

Enligt min mening bör det alltså allvarligt övervägas om inte rätten att försäkra bort det ekonomiska ansvaret för styrelseledamöter i aktiebolag bör begränsas. Det kan ske genom att bolagsmedel inte får användas för ändamålet eller genom särskilda bestämmelser om minsta självrisk e. d.

Hemställan

Med hänvisning till vad som ovan anförts yrkas

att riksdagen hos regeringen hemställer om en översyn av frågan om användning av bolagsmedel för ansvarsförsäkring av ledamöter i aktiebolagsstyrelser.

Stockholm den 27 januari 1987

Lars Leijonborg (fp)